

לכבוד
ועדת רכישות עליונה

ירושלים

שלום רב,

הנדון: פרויקט הסדר הקרקעות בנגב – העסקת פרופ' רות קרק – האוני' העברית בירושלים

1. רשות מקרקעי ישראל מעוניינת בקבלת חוות דעת מומחה בתחום הגיאוגרפיה ההיסטורית לגבי קרקעות בנגב בין השנים 1848-1958¹ זאת לצורך הגשתן כראיה מטעם המדינה בהליכים משפטיים במסגרת פרויקט הסדר הקרקעות בנגב.
2. כיום מנוהלים למעלה מ- 30 תיקי הסדר בבית המשפט המחוזי בבאר שבע. על פי רוב, עמדת המדינה בהסדר הקרקעות מתבססת על כך שקרקעות הנגב מסווגות עפ"י הדין העות'מאני כ"מוואת" – קרקעות שאינן ניתנות ואינן מיועדות לשום שימוש. לצורך הוכחת עניין זה נדרשת חוות דעת מטעם מומחה.
3. בנוסף, הרשות מקדמת הגשת תביעות נוגדות באזור התעשייה בערד ומעת לעת שוקלת עמדתה ביחס לתביעות נוספות, בהתאם לצרכיה.
4. במסגרת ניהול תיקים אלה, אבקש לאשר את המשך העסקתה של פרופ' רות קרק מהמחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים, כמומחית הפועלת זה מכבר למתן יעוץ וחוות דעת בתביעות בעלות נוגדות מטעם המדינה.
5. פרופ' רות קרק הינה בעלת שם עולמי ומוניטין רב בתחום הגיאוגרפיה ההיסטורית ואף הוציאה תחת ידה ספרים העוסקים בהתיישבות הקרקעות בנגב ובמעמדה המשפטי של הקרקע והזכויות בה. כמו כן, ניתנו על ידה חוות דעת לפרקליטות במסגרת בירור תביעות ולזכותה נזקף ניסיון עשיר במתן עדות בבתי משפט.
6. כפי שנמסר לי, פעילותה של פרופ' רות קרק, במסגרת הכנת תשתית מחקרית, כוללת איתור חומרים בארכיונים בארץ ובעולם, סריקתם, מיונם וניתוחם. כמו כן פועלת פרופ' קרק לאיתור מפות היסטוריות מודפסות ומשורטטות ביד, איתור תעודות ופרסומים רלוונטיים לנושא הקרקעות וההיסטוריה של בעלות בקרקעות בנגב, איתור חומרים על הנגב והקרקעות בספרות נוסעים וחוקרים בני המאה ה-19 והמאה ה-20 ואיתור עבודות מחקר חדשות בארץ ובחו"ל. בנוסף, פעילותה כוללת ניתוח והסקת מסקנות, ניתוח מחקרי של פסקי דין מנדטוריים ודוחות של ועדות מנדטוריות בעניין קרקעות הנגב וזכויות האוכלוסייה והשלטון וכן ביצוע עיון וניתוח של ספרות בת התקופה בשפות שונות.
7. פרופ' רות קרק עוסקת יחד עם צוות מחקר מטעמה בעבודת תרגום ומחקר תוך התמקדות בנושאים הבאים: הבדואים בנגב במלחמת העולם הראשונה, קרקעות הבדואים בנגב בשנת 1948 ובעת חקיקת חוק השלום עם מצרים, סוגי הקרקעות (בהתמקדות על קרקעות מירי, מולק, מוואת), הפרטה ורכישה של קרקעות וההשלכות על המעמד המשפטי ומדיניות ביחס לנגב.

¹ 21.4.1858 – תחילתו של חוק הקרקעות העותמאני אשר אומץ ע"י סעיף 46 לדבר המלך במועצה. אגף יעוץ משפטי

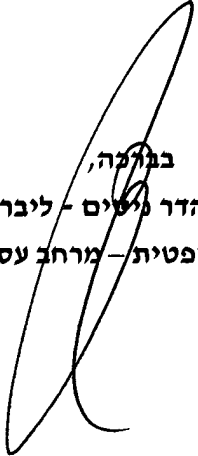
8. פרופ' רות קרק העידה בהצלחה רבה בתיקים שונים אשר במסגרתם נתנה חוות דעת מומחה מטעם רמ"י ועדותה התקבלה ע"י בימ"ש בשל אמינותה ומקצועיותה. פרקליט מחוז דרום (אזרחי), מצ"ב, כי "פרופ' רות קרק הגישה חוות הדעת בתיקים השונים ואף נחקרה עליהן ארוכות. התנהלותה על דוכן העדים הייתה מרשימה ביותר, משכנעת, רצינית ואמינה. חוות דעתה התקבלו על ידי בית משפט, תוך שהועדפו על פני חוות דעת מומחים מטעם התובעים, פרופ' אבינעם מאיר ופרופ' אורן יפתחאל מאוניברסיטת בן גוריון בנגב".²
- מצ"ב מכתב מיום 20.3.17 של מר ציון אילוז, פרקליט מחוז דרום (אזרחי) – נספח א'.**
9. המחקר המעמיק והיסודי של פרופ' רות קרק מאפשר להגיש חוות דעת לבית משפט המהוות נדבך פרטני הבנוי על בדיקות כלליות ומחקרים אותם ביצעה משך שנות הפרויקט. כל זאת כאשר במקביל מצטברת מסת מחקר לתמיכה בטענות הנוגדות את עמדת המדינה, במאמרים ובספרות אקדמית.
10. בבית המשפט המחוזי בבאר שבע התקבלו לאחרונה ארבע חוות דעת מומחים בתיקי הסדר אשר תוקפות הפקעות שנעשו לפי חוק רכישת מקרקעין, זאת לאחר אישור בית המשפט העליון לתקוף את ההפקעה בגררא בהליך ההסדר. בחוות דעת אלו מובאות טענות ועובדות שטרם נבדקו על ידי המדינה ונוגעות לשנים 1948 ואילך. פרופ' קרק החלה במחקר הנוגע לתקופה הנדונה באיסוף חומר ארכיוני וספרות רלוונטית.
11. הפרקליטות בפנייתה מיום 20.3.17 מציינת, כי בתיקים אלו, המהווים "תיקי דגל" מטעם התובעים אשר ברצונם לפתח הלכות חדשות, הכנת התייחסות לחוות הדעת מטעמם תוך הכנת תגובה תדרוש מחקר מקיף ותאריך חודשים רבים וכי בנסיבות אלו ניתן להעריך, כי המועד לחקירת המומחית על חוות הדעת שתגיש תהיה בעוד שנה וחצי, לכל המוקדם.
12. ביום 31.7.16 החליטה ועדת מכרזים עליונה לאשר את המשך העסקתה של פרופ' רות קרק עד ליום 31.12.17 "עקב המומחיות המיוחדת של פרופ' קרק וכפי שסוכם בעבר" בתעריף של 450 ₪ לשעה. ההתקשרות אושרה לאחר שפורסמה במנו"ף ולא התקבלו השגות.
- מצ"ב העתק סיכום דיון מס' 25 ועדת מכרזים עליונה - נספח ב'.**
13. פרופ' רות קרק נבחרה על סמך היותה מומחית בעלת שם עולמי בגיאוגרפיה היסטורית ולאור ניסיונה במתן עדות מומחה והופעתה בערכאות שיפוטיות. למיטב ידיעתנו, אין במדינה מומחה בסדר גודל כזה היכול למלא את מקומה של פרופ' רות קרק. הפרקליטות מדגישה כי, "ודאי, שלא ניתן להעסיק מומחה אחר בשלב כזה ולצפות כי יתחיל את כל המחקר מבראשית. התיקים התלויים ועומדים בבית המשפט מחייבים כי המומחה יהיה מסוגל ליתן חוות דעת בזמן קצר. ספק אם כלל יש בנמצא מומחה מתאים אחר".³
14. לאור האמור לעיל ולאור חוות דעתה החד משמעית של פרקליטות המחוז, אנו סבורים כי המשך העסקתה של פרופ' רות קרק הינו חיוני ביותר לפרויקט ולניהול תיקי המדינה בצורה יעילה ומיטבית ובפרקי הזמן הנדרשים. על כן נבקשכם להאריך את העסקתה בחוזה הנוכחי החל מיום 1.1.18 ועד ליום 31.12.2020 לפי תעריף שאושר לשנים 2016-2017, הינו 450 ₪ לשעה בחישוב של 1000 שעות לשנה.

² סעיף 6 למכתב פרקליטות מחוז דרום

³ סעיף 13 למכתב פרקליטות מחוז דרום

מצ"ב צפי עבודה לשנים 2018-2020 – נספח ג'.

15. מצ"ב דו"ח סיכום פעילות עבור התקופה שבין 1.9.16 לבין 30.4.17 -נספח ד' וכן הסכם ההתקשרות האחרון שנחתם עם פרופ' רות קרק מיום 1.3.17 -נספח ה'.

בנומה,
עו"ד הדר מילרס - ליבר,
מנהלת המחלקה המשפטית – מרחב עסקי דרום

העתק:

ערן ראובני, מנהל מרחב עסקי דרום
ציון אילוז, פרקליט מחוז דרום (אזרחי)

דף 3 מתוך 3

אגף יעוץ משפטי